

Μάρκος Μέσκος

«Τελικά δεν ηττηθήκαμε, αποτύχαμε»

Συνέντευξη στη Γιώ τα Μυρτσιώ τη

Ασκείται στην ποίηση εδώ και 58 χρόνια. Ο Εμφύλιος, ο τόπος, τα αιματοβαμμένα χώματα, οι απώλειες, το καλό και το κακό, η ζωή και ο θάνατος είναι τα θεμέλια πάνω στα οποία ο Μάρκος Μέσκος χτίζει με στίχους την ιστορική, πολιτική και ανθρώπινη διάσταση όσων είδε και όσων βίωσε, στιγματισμένος από το καυτό σίδηρο της εποχής του.

Γεννήθηκε (1935) στο «μάτι του επαρχιακού ιστορικού κυκλώνα», μεγάλωσε με πληγές, αγώνες και αγωνίες όχι μόνο ως παρατηρητής και ως συμμετέχων. Γι' αυτό, νωρίς, από τα γυμνασιακά του χρόνια στην Εδεσσα, μετουσίωσε την τραγικότητα της ζωής σε ποίηση, «ένα από τα ελάχιστα ανεξαργύρωτα είδη του ανθρώπου», όπως λέει.

«Όταν γράφω, ζω. Όταν δεν γράφω υποφέρω», ομολογεί. Πάντως, όταν δεν γράφει και δεν ζωγραφίζει («μπογιατίζει» συνηθίζει να λέει), ανεβαίνει στον γενέθλιο τόπο, που γνωρίζει σπιθαμή προς σπιθαμή. Παίρνει βαθιές ανάσες και επιστρέφει στη Θεσσαλονίκη, όπου εγκαταστάθηκε από τις αρχές του '80 έπειτα από δεκπέντε χρόνια (1965-1980) εσωτερικής μετανάστευσης στην Αθήνα.

Ο Μάρκος Μέσκος αποφεύγει, συνήθως, τις συνεντεύξεις. Ένα πρωινό όμως, σ' ένα καφέ μετά το καθιερωμένο πέρασμά του από το βιβλιοπωλείο «Το Κεντρί», ανοίχτηκε και με βλέμμα πολλές φορές καρφωμένο στα ερειπιώδη ανάκτορα του Γαλερίου, μίλησε όπως είπε «de profundis». «Δεν είμαι άνθρωπος της δημοσιότητας», έσπευσε να διευκρινίσει. «Γιατί, αν σε τσιμπήσει το μικρόβιό της, είσαι χαμένος από χέρι».

Ο ποιητής δεν είναι δημόσιο πρόσωπο;

Είναι, αλλά δεν είναι σταρ. Είναι κρυμμένος παντού. Είναι στην άκρη, είναι αποδιοπομπαίος τράγος της εκάστοτε εξουσίας. Γι' αυτό απαξιώνουν την ποίηση. Η ποίηση όμως είναι ό,τι ωραιότερο υπάρχει στην ανθρώπινη οντότητα. Οι ωραίοι άνθρωποι, κι εννοώ τους ποιητές, τους καλλιτέχνες, στην εποχή τους ήταν τα πουλάκια της θύελλας.

Χωρίζετε τους καλλιτέχνες της Θεσσαλονίκης σε δύο κατηγορίες. Στη μία είναι εκείνοι που «επιζητούν το προσκήνιο», στην άλλη, «το υπόγειο-χαρτί και μολύβι για τον ποιητή, ατελιέ για τον ζωγράφο». Σε ποια ανήκουν οι περισσότεροι;

Στην πρώτη. Οι ωραίοι άνθρωποι ήταν πάντα μειονότητα. Αρχίζει και αραιώνει ο κόσμος, φεύγουν άνθρωποι με τους οποίους τριφτήκαμε, φεύγουν οι παιδικοί φίλοι. Είμαι σίγουρος ότι έρχονται νέοι αξιότεροι, αλλά αυτούς δεν τους γνωρίζουμε, είναι ακροβολισμένοι.

Τι σημαίνει για εσάς αυτή η «τριβή»;

Κινητοποιεί τις δυνατότητές μου όταν πλησιάζει κάποιος κίνδυνος. Όσο μεγαλώνουμε, αισθανόμαστε τις απώλειες μάλιστα χωρίς μεταφυσικές αγωνίες, γιατί δεν υπήρξα μεταφυσικός, αλλά στιγματισμένος από το καυτό σίδηρο της εποχής μου. Γι' αυτό και είμαι βαριά πέτρα. Δεν μετακινούμαι εύκολα. Είμαι κοντά στα όνειρά μου, στα ιδανικά μου και στην ιστορία μου. Γιατί υποφέραμε στη ζωή μας, υποφέραμε γιατί πληρώνουμε ό,τι ονειρευτήκαμε και ό,τι προσπαθήσαμε να ολοκληρώσουμε. Αποτύχαμε. Κάποτε πρέπει να δούμε τι σημαίνει και η αποτυχία. Όχι η ήττα· η αποτυχία.

Κάνετε απολογισμό εκείνης της εποχής;

Δεν θέλω να κάνω. Απλώς την επικαλούμαι. Δεν επικαλούμαι το παρελθόν, αλλά τους ωραίους ανθρώπους –ειδικά τους νεκρούς του '48-'49, που με τάραξαν– και θλίβομαι που έχουν χαθεί οριστικά και αμετάκλητα. Δεν δέχομαι ότι οι άνθρωποι μου είναι χώμα και κόκαλα. Τους επικαλούμαι τακτικά, διότι αυτοί είναι το παρελθόν μου, η πατρίδα μου, η ζωή μου. Υπολογίζω στο μέλλον όταν βλέπω τα μάτια των νέων παιδιών. Γιατί αυτά δεν έχουν φτάσει ακόμη στη σύγκρουση, στην πολλαπλή προδοσία και στην αυτονόητη φθορά.

Η σύγκρουση ή προδοσία βάρυνε περισσότερο την «πέτρα» σας;

Η σύγκρουση λιγοστεύει την πέτρα, ενώ η προδοσία καρφώνει την ψυχή. Μνήμη ζωής την κατέχω από παιδί. Θυμάμαι τον κόσμο από τα πέντε μου. Δέκα χρόνια μετά συνδαύλιζε την ψυχή μου και η συνείδηση. Γιατί, όσα είδα, άκουσα και βίωσα ήταν αυτά που ολοκλήρωσαν τη συνείδησή μου και που έγιναν η αιτία να πάρω τους δρόμους της επιλογής μου. Αυτούς, των ταπεινών και καταφρονεμένων, των «ηττημένων», της δυστυχίας των μειονοτήτων και του κοινωνικού περιθωρίου.

Γυρίζοντας πίσω, αναρωτιέστε αν άξιζε τον κόπο τόσο αίμα;

Δεν είναι εύκολη η απάντηση, γιατί πάλι θα καταφύγω στα ερωτήματα. Βεβαίως η ποίηση αναγνωρίζει ποιος εκφράζει τον κοσμάκη και ποιος την εξουσία. Με τους απλούς, αυθόρμητους και ευαίσθητους ανθρώπους είναι πάντοτε η ποίηση που ονειρεύονται τα ωραία αλλά απραγματοποίητα όνειρά τους. Η εκάστοτε εξουσία είναι το κακό, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζω τις δυσκολίες των μαέστρων της όταν προσπαθούν, οι κακόμοιροι, να πραγματώσουν τις δικές τους επιδιώξεις – φαντάζομαι το μέλλον πολύ πιο αγαπημένο από προηγούμενες μαύρες εποχές.

Το βόλεμα μας οδήγησε εδώ...

Μετά την πτώση του Τείχους, η Αριστερά βρήκε θέση στο πολιτικό σκηνικό;

Η Αριστερά έχει κάνει και αυτή λάθη, σφάλματα, ενίοτε και ορισμένα εγκλήματα. Αλλά δεν μπορώ να βάλω στο ίδιο σακί την Αριστερά με όλες τις δυνάμεις που κυβέρνησαν τον τόπο και τον κόσμο, γιατί πλεονάζει όχι το κακό, πλεονάζει τουλάχιστον η συνείδηση σε ποιον κόσμο ζούμε. Η Αριστερά, όπως την εννοώ, είναι ο κόσμος της προσφοράς και όχι της αρπαγής. Είναι και τέκνο της οργής, της απελπισίας και των δρόμων της ουτοπίας με την ερωτική σημασία. Να μη γίνω πιο σκληρός, διότι το αντίπαλον δέος της Αριστεράς εφρόντιζε να στιγματίζει, να εξορίζει, να φυλακίζει και να σκοτώνει.

Δηλώ νετε «ουμανιστής κομμουνιστής χωρίς κομματική ταυτότητα». Πώς βλέπετε την ελληνική Αριστερά σήμερα;

Στην ελληνική Αριστερά, αν βγάλουμε την πολιτική διάσταση του όρου, έχουμε να προσθέσουμε στο ιδεώδες της τους ανθρώπινους τόνους της κοινωνίας.

Και τη Χρυσή Αυγή;

Στην αρχή κάθε βία χρυσώνει το χάπι και υπόσχεται τα πάν-καλα. Κατά τη διάρκεια της πορείας, όμως, και στο τέλος συνήθως έχουμε το κακό, την καταστροφή και την απάνθρωπη Πολιτεία.

Μετά την κρίση του Εμφυλίου, πώς βιώ νετε τη σημερινή;

Η σημερινή κρίση είναι συνέχεια άλλων μεγάλων κρίσεων. Ας αναζητήσουμε τα αίτια της σημερινής από τότε που δανείζεται συνεχώς η Ελλάδα, ενώ θα μπορούσαν να τρώνε οι άνθρωποι της με χρυσά κουτάλια. Τι λείπει στην Ελλάδα; Τα πάντα υπάρχουν. Και όμως υποφέρουμε. Η σημερινή κρίση έχει στοιβάξει μια νοοτροπία χαραγμένη από την ανάγκη του βολέματος και τις ευκολίες της ζωής. Κάποιοι μπουνταλάδες, όμως, δεν τα φάγαμε όλοι. Αν εγώ είμαι υπεύθυνος για τη σημερινή μιζέρια της χώρας κατά 2%, για το υπόλοιπο υπεύθυνοι είναι οι διαχειριστές που θεσπίζουν τους νόμους.

Γιατί πιστεύετε ότι το είπε ο Πάγκαλος;

Δεν γνωρίζω και δεν θέλω να έχω σχέση μαζί του. Εγώ δεν είμαι πολιτικό πρόσωπο, αλλά ένας παρατηρητής, ένας ωτακουστής της καθημερινότητας, όπως έλεγε ο Καβάφης. Παρατηρώ, αναζητώ την αλήθεια και προσπαθώ να τη γράψω. Αυτή είναι η διαφορά ανάμεσα στην τέχνη και την πολιτική. Η πολιτική επικαλείται συνεχώς το ψέμα, η τέχνη αναζητεί την αλήθεια, ή επιδιώκει ή φαντάζεται ή γουστάρει την αλήθεια.

Ποιο θαύμα μπορεί να βγάλει σήμερα τη χώρα από τον ζόφο;

Κάποτε οι συνθήκες δεν είναι ορατές. Διακρίνονται από το εγχείρημα της απόφασης μιας ομάδας ανθρώπων να αλλάξουν τον κόσμο. Καμιά φορά, δηλαδή, ωριμάζουν από κάποια τρελά, απονευσμένα διαβήματα. Η ζωή είναι πολύ ισχυρό πράγμα. Ο άνθρωπος είναι ικανός και για το θαύμα και για την καταστροφή, εξαρτάται πάντοτε ποιο στοιχείο πλεονάζει μέσα του. Τελικά, πιστεύω ότι, όταν αυτός ο πλανήτης καταστρέψει όλες τις δυνατότητές του λόγω αγοράς και λόγω χρημάτων, ο άνθρωπος θα περάσει σε άλλους πλανήτες για να ξαναρχίσει τη ζωή από την αρχή. Αυτό είναι το όραμά μου.

Σήμερα, ποιες είναι οι πηγές έμπνευσης για έναν ποιητή;

Η καταβολή ενός εκάστου, τα βιώματα του καθενός, η συνείδησή του, τα αδιέξοδα, οι δυσκολίες, ο τρόπος που βλέπει τον κόσμο. Στο δικό μου γραπτό οι καταβολές προέρχονται και από το δημοτικό τραγούδι. Μέσα από τις παραλογές του ανακαλύπτω τον υπερρεαλισμό. Για μένα δεν υπήρχαν εποχές· ερχόταν στα χείλη μου το πάνω μέρος του χεριού κι έγραφα. Γιατί δεν χρειάζεται να φανταστώ για να ποιώ. Η δραματικότητα της ζωής πραγμάτωνε τις γραφές μου. Γι' αυτό δύσκολα ειρωνεύτηκα. Δεν είχα άλλους δρόμους της τέχνης του λόγου. Εννοώ τον ορατό σαρκασμό, τη φανερή ειρωνεία, το άκρατο και άκριτο αίσθημα.

Γράφετε πολύ τελευταία. Πρόσφατα «Τα ποιήματα της σκάλας», και αναμένονται τα «Προσωπικά κείμενα» (εκδόσεις Γαβριηλίδης). Το «καυτό σίδηρο της εποχής» εξακολουθεί να διατρέχει τη δουλειά σας;

Κάθε άνθρωπος βλέπει τον κόσμο μέσω της συνείδησής του. Μόνο τώρα τελευταία, με τα πολύτιμα αποθέματα που έχω ακόμη μέσα μου και την ανάγκη να πω μερικά πράγματα, προσπαθώ να ολοκληρώσω την εικόνα της ζωής μου, την περιπέτεια της διαδρομής μου, και από άλλες κατευθύνσεις και από άλλες πλευρές της ζωής, συνολικές, ωστόσο οριακές –η ψυχή μας κάνει πανιά, χρόνια τώρα–, γιατί είμαι κοντά στο τέλος. Παρότι δεν είμαι υπέρ του κακού, του μαύρου και του θανάτου, πάντοτε ήμουν υπέρ της ζωής, αυτής που είναι το «Μέγα καλό και πρώτο» του Σολωμού και ό,τι αγάπησα δεν το βρώμισα.

Λέτε, συχνά, ότι έχετε εξοικειωθεί νωρίς με τον θάνατο. Τι σας φοβίζει περισσότερο;

Ο θάνατος του άλλου. Γιατί ξέρω ότι με αυτόν τον άνθρωπο δεν θα ανταμώσουμε ποτέ. Αυτό με τρελαίνει, με αποκαρδιώνει, περιορίζει την αντοχή μου. Και τα τελευταία μου, τα «Ποιήματα της σκάλας», εκτός του ότι ήταν μια σύμπτωση –προέκυψαν ύστερα από ένα ατύχημα στη σκάλα κι ευτυχώς υπήρχαν οι φίλοι μου– ολοκληρώνουν, ίσως, το πρόσωπο και την ουσία των ποιημάτων που έτυχε να γράψω. Η σκάλα δεν είναι η κλίμακα του Ιωάννου. Είναι η κακιά στιγμή, το πάνω-κάτω της ζωής και του θανάτου.

Οι τελευταίες ποιητικές συλλογές του Μάρκου Μέσκου («Πεζογραφήματα» 2013, «Τα ποιήματα της σκάλας» 2012, «Τα λύτρα» 2011) καθώς και οι συγκεντρωτικές εκδόσεις «Ποιήματα: Μαύρο δάσος I» και «Ποιήματα: Μαύρο δάσος II») κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Γαβριηλίδη.

Πηγή: Εφημερίδα Καθημερινή, 01/03/2014

<http://www.kathimerini.gr/755992/article/proswpa/synentey3eis/markos-meskos-telika-den-hth8hkame-apotyxame>

Αναδημοσίευση: www.e-keimena.gr

Τελικά δεν ηττηθήκαμε, αποτύχαμε

Σάββατο, 06 Φεβρουάριος 2016 19:23 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 06 Φεβρουάριος 2016 19:32
